

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΟΙ: ΤΑΣΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΜΗΣ, ΑΓΓΕΛΙΚΑ ΨΑΡΡΑ, ΑΝΤΑ ΨΑΡΡΑ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ. ΙΟΣ e-mail

Ποιος απειλεί το ασφαλιστικό;

Το ετήσιο καθαρό προϊόν της χώρας είναι προϊόν της εργασίας των μισθωτών εργαζομένων και το ιδιοποιούνται οι εργαζόμενοι (υπό τη μορφή των μισθών), οι επιχειρηματίες-καπιταλιστές (υπό τη μορφή κερδών) και το κράτος (υπό τη μορφή φόρων, δασμών, τελών, ασφαλιστικών εισφορών).

Συγκροτούνται, λοιπόν, από το κράτος ταμεία κοινωνικής ασφάλισης -ένα και μοναδικό θα προϋποθέσουμε εμείς χάριν απλούστευσης εδώ.

Στο ταμείο αυτό καταβάλλουν οι εργαζόμενοι ένα ποσοστό του μισθού τους, οι επιχειρηματίες-καπιταλιστές ένα ποσοστό των μισθών που καταβάλλουν στους εργαζομένους τους.

Επίσης κάθε χρόνο καταβάλλει και το κράτος ένα ορισμένο ποσό. Από αυτό το ταμείο πληρώνει το κράτος σε εκείνους τους εργαζομένους οι οποίοι όσο εργάζονταν εισέφεραν -αυτοί οι ίδιοι και οι εργοδότες τους- στο εν λόγω ταμείο, ένα ορισμένο ποσό (=σύνταξη) και τους παρέχει επίσης δωρεάν ορισμένες υπηρεσίες υγείας, τις οποίες θα αφήσουμε εδώ χάριν απλούστευσης εκτός θεώρησης.

Εστω προς στιγμήν χάριν οικονομίας ότι πληρώνουν στο ταμείο μόνο οι εργαζόμενοι. Φαίνεται τότε σαν οι σημερινοί συνταξιούχοι να ζουν από αυτά που πλήρωσαν αυτοί οι ίδιοι, όταν και όσο εργάζονταν. Δεν υπάρχει πιο πεπλανημένη αντίληψη του πράγματος. Οι σημερινοί συνταξιούχοι ζουν από τις εισφορές που πληρώνουν οι σημερινοί εργαζόμενοι. Μόνο που αυτά που παίρνουν ως σύνταξη βρίσκονται σε μια κάποια αντιστοιχία με τις εισφορές τις οποίες έχουν πληρώσει. Αυτή η λεγόμενη αρχή ανταποδοτικότητας δημιουργεί την εσφαλμένη εντύπωση ότι οι σημερινοί συνταξιούχοι ζουν από τις εισφορές που πλήρωναν όταν και όσο εργάζονταν. Δεν ζουν από αυτές. Από αυτές έζησαν άλλοι. Οι τότε συνταξιούχοι.

Ποιες παράμετροι ή μεταβλητές καθορίζουν ένα τέτοιο σύστημα δημόσιας κοινωνικής ασφάλισης;

Πολλές και διάφορες, συναρτώμενες με σχετικά περίπλοκες σχέσεις: το όριο συνταξιοδότησης, το προσδόκιμο ζωής, το ύψος και η εξέλιξη του εθνικού προϊόντος, των μισθών, του ποσοστού του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, του ποσοστού ανεργίας, του ποσοστού των ασφαλισμένων εργαζομένων, του ποσοστού των ασφαλιστικών εισφορών, των παρεχόμενων συντάξεων και, τέλος, της αναλογίας συνταξιούχων προς ασφαλισμένους εργαζομένους.

Οι σχέσεις αυτών των μεγεθών είναι βεβαίως περίπλοκες. Ο γράφων και ίσως κι ο αναγνώστης τις κοιτάζουν μάλλον περιδεδεί. Ωστόσο υπάρχουν στη χώρα μας μαθηματικοί, στατιστικοί, αναλογιστές, δημογράφοι και εντέλει και οικονομολόγοι, οι οποίοι είναι ικανοί να μας πουν πάνω κάτω πώς τελοσπάντων συναρτώνται.

Ετσι, για να έχουμε μια κάποια ιδέα αυτής της συνάρτησης: Αν σε ένα χρονικό διάστημα για οποιουδήποτε λόγους (λόγω αύξησης της ανεργίας, λόγω μείωσης του ποσοστού του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, λόγω μείωσης του ποσοστού των ασφαλισμένων εργαζομένων, λόγω μη πληρωμής ασφαλιστικών εισφορών από εργοδότες ή και από το κράτος, λόγω γήρανσης του πληθυσμού) δεν είναι πλέον δυνατόν να συνεχίζουν να πληρώνονται επί μακρόν οι συντάξεις που πληρώνονταν μέχρι σήμερα, τι πρέπει τότε να γίνει; Ή πρέπει να μειωθούν οι συντάξεις ή να γίνει κάτι άλλο. Τι; Αυξάνουμε τα όρια συνταξιοδότησης. Ή αυξάνουμε τις εισφορές. Ή φροντίζουμε οι εργοδότες να ασφαλίζουν όλους τους εργαζομένους τους και να πληρώνουν τις εισφορές τους, καθώς επίσης και το κράτος να πληρώνει τη δική του εισφορά. Άλλοι τρόποι αντιμετώπισης είναι η αύξηση του ποσοστού του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, η μείωση της ανεργίας, η αύξηση των μισθών, η αύξηση των εισφορών ή, τέλος, αν όλα αυτά δεν είναι δυνατά, η μείωση των συντάξεων. Ποια είναι τα προβλήματα της δημόσιας κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας σήμερα; Ένα και μοναδικό: οι χαμηλές, οι άθλιες συντάξεις.

Πώς προκλήθηκε αυτό το πρόβλημα είναι λίγο πολύ γνωστό. Δημιουργήθηκε από εσκεμμένες παραλείψεις ή ενέργειες των κρατούντων. Τις απαριθμούμε χωρίς ιεράρχηση: ανασφάλιστη εργασία, εισφοροδιαφυγή, μη πληρωμή εργοδοτικών εισφορών και διευκόλυνσή της, μη πληρωμή του κρατικού μεριδίου στα ταμεία. Μέχρι προ τινος υποχρέωναν τα ταμεία να καταθέτουν άτοκα τα χρηματικά τους αποθέματα στην ΤτΕ. Και μόλις χτες τα «έπειθαν» να τα τοποθετούν στα διαβόητα μυστικά δομημένα ομόλογα των Αλογοσκούφηδων και Τσιτουρίδηδων. Αλλ' αυτή είναι η πλέον αθώα όψη του πράγματος.

Οι κρατούντες απάλλαξαν και απαλλάσσουν εργοδότες από εργοδοτικές εισφορές (π.χ. προς το ΝΑΤ). Επίσης, για να μπορέσουν να πουλήσουν χωρίς τις υποχρεώσεις τους στα επαγγελματικά ασφαλιστικά ταμεία τους επιχειρήσεις που ανήκουν στο Δημόσιο (ΔΕΗ, τράπεζες), ενέταξαν τα επαγγελματικά ασφαλιστικά ταμεία αυτών των επιχειρήσεων με τα ελλείμματά τους στο ΙΚΑ, εμφανίζοντας αυτή την ενέργεια ως ενοποίηση ταμείων.

Το ταμείο της ΔΕΗ το επωμίσθηκε το ίδιο το Δημόσιο. Τι του κόστισε αυτό του Δημοσίου; Τριάντισι τρισεκατομμύρια δραχμές. Θα τα φορτώσει αργότερα στο ΙΚΑ.

Και παλιότερα, αλλά και σήμερα, τι έκαναν και τι κάνουν οι κρατούντες; Φόρτωναν στα ταμεία προνοιακές δαπάνες του Δημοσίου. Ανάγκασαν δηλ. ταμεία να δίνουν συντάξεις σε επαναπατρισθέντες ομοεθνείς που φυσικά δεν είχαν πληρώσει καμία ασφαλιστική εισφορά. Και τι έκαναν μόλις χτες; Φόρτωσαν το ταμείο των ιερών στο

ΙΚΑ, αφού προηγουμένως διεμερίσαντο τα ιμάτιά του, δηλ. την ακίνητη περιουσία του, μεταβιβάζοντάς την στο Δημόσιο και την Αρχιεπισκοπή Αθηνών.

Κάνουν το κατά δύναμη για τα πατώσουν τα ταμεία οι κρατούντες. Και επίσης για να μας πείσουν ότι είναι χαμένη ιστορία η δημόσια κοινωνική ασφάλιση. Και ότι πρέπει τελοσπάντων να την ιδιωτικοποιήσουμε, δηλ. να ασφαλιζόμαστε τώρα πλέον όλοι εμείς ιδιωτικά. Μα πώς;

Από τις τρεις κι εξήντα που παίρνουμε; Ασε δε την περίπτωση που φαλίσουν οι ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες. Σχετικά προσφάτως δεν φαλίσαν κάποιες στις ΗΠΑ;

Το παραμύθι ότι η δημόσια κοινωνική ασφάλιση δεν είναι βιώσιμη το προάγουν συστηματικά. Τον ίδιο τον κ. Σπράο μπορεί να μην τον ξέρετε.

Την έκθεσή του, όμως, για το Ασφαλιστικό την ξέρετε ασφαλώς, όπου έγραφε ότι το σύστημα θα καταρρεύσει το 2005. Το τρέχον είναι το σωτήριο έτος 2007 και το σύστημα δεν έχει καταρρεύσει.

Κατασκευάζουν συνεχώς μακροπρόθεσμες προβλέψεις (10ετίας, 20ετίας κ.ο.κ.) κατάρρευσης της δημόσιας κοινωνικής ασφάλισης. Κάθε ανεπηρέαστος αναλυτής θα μπορούσε να εξηγήσει γιατί όλες αυτές οι προβλέψεις είναι ανοησίες και εξυπηρετούν απλώς την ιδιωτικοποίηση της ασφάλισης. Και τι επιχειρήματα δεν επιστράτευαν! Πριν απ' όλα τη δημογραφική εξέλιξη. Δηλ. ότι λόγω της γήρανσης του πληθυσμού λιγότεροι εργαζόμενοι θα έχουν τώρα πλέον να θρέψουν περισσότερους συνταξιούχους. Ε, και λοιπόν;

Δεν χάλασε και ο κόσμος. Το αντεπιχείρημα που ακολουθεί δεν είναι δικό μου, αλλά γερμανού συναδέλφου στατιστικού. Εχουμε περισσότερους γέροντες και λιγότερα παιδιά; Μα, τότε, εμείς που εργαζόμαστε, αντί να ταίζουμε παιδιά, θα τρέφουμε γέροντες. Πού είναι το πρόβλημα;

Συνοψίζοντας: Η δημόσια κοινωνική ασφάλιση θα μπορούσε -ακόμη και στην καπιταλιστική παγκοσμιοποιημένη, νεοφιλελεύθερη κοινωνία μας- να είναι βιώσιμη. Ως φαλιρισμένη -σήμερα, αύριο, μετά από 10 ή 50 χρόνια- την παριστούν αυτοί που θέλουν να την ιδιωτικοποιήσουν.

Και βεβαίως μπορούμε να θρέψουμε τους συνταξιούχους -, ακόμη κι όταν ένας μόνο εργαζόμενος θα είχε να θρέψει έναν συνταξιούχο. Ακόμη και στη χώρα μας ένας εργαζόμενος παράγει πολλά, πάρα πολλά. Ρίξτε μια ματιά γύρω σας για να το συνειδητοποιήσετε.

Χυδαία ειπωμένο: πολυτελείς κατοικίες, βίλες, κότερα, πισίνες, φουσκωτά, 4X4 και άλλα πολλά που τα παρήγαγαν οι εργαζόμενοι και όχι αυτοί που τα απολαμβάνουν. Πώς θα διαθρέψουμε αξιοπρεπώς αυτούς που παλιότερα παρήγαγαν όλα αυτά; Μα, απλώς, αυξάνοντας αντιστοίχως τις ασφαλιστικές εισφορές. Τις εισφορές τίνος; Δεδομένων των μισθών πείνας που πληρώνονται σήμερα, τις εισφορές των εργοδοτών.

Η απάντηση στα προβλήματα του Ασφαλιστικού είναι λοιπόν πώς θα μετατρέψουμε τα «κότερα» σε αγαθά αναγκαία για την αξιοπρεπή διαβίωση αυτών που μέχρι χθές παρήγαγαν αυτά τα «κότερα». Φοβάμαι πως αυτό δεν είναι δυνατόν χωρίς να αλλάξουμε την κοινωνία μας. Χωρίς αυτή την αλλαγή, θα ιδιωτικοποιηθεί η ασφάλιση υγείας και γήρατος. Τόσο σίγουρα, όσο το Αμήν στην εκκλησία.

* Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ είναι καθηγητής Οικονομικής Θεωρίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

[Ο ΙΟΣ ΣΤΟ INTERNET](#)